

يیل : ۱ صای ۱۱

ییلانی

عثمانی مملکتی ایچین ۲ غروش
روسیه عجمستان ایچین ۲ روبله
باشقا مملکتلر ایچین ۵ فرانق

صاییدی ۱۰ پارا

تورک سوزی

خلاقه دوغرو کیمک ، خلق ایچین چالیشق . . .

هفته ده بر « تورک یوردی » طرفندره هیئت اربیلر

مدیری جلال ساھر

اداره خانه

استانبولده نور عثمانیه
جاده نده ۵۰ نومرولی
« تورک یوردی »

نچشنبه ۱۹ حزیران ۱۳۳۰

بوصاییه کی یازیلر

مصاحبه : تورک صرفی و شیوه سنه دائر * حکایه : تورخان بک ، جواد طورغود * شعر : قوشما ، تارخان * تورک دنیا سنده ،
آ . ح * ملی حکایه : تورک چوجوغی : عمر سیف الدین * اصنافلریمزده نزاکت : . . . (رسم قاریقاتور)

ايچىن قالماسى بومكتى آچدىغى بوردە ھوجا طودوغى سويلەدى .

ايرتسى كوني بوتورك زىنگىنىك ، بو بويوك آدامك ئوگۈندە حرمىلە ئەكىلەرك آيرىلر كن بوتون كىچلر ك بويلە اولماسنى ايستەيور ، اوولو تا كرى يە يالوارىيوردم . قىر شەرى :

ھوراد طورغور

تورک دىيانىدە

اورمىجى تورک . — اورنبورغدە چىقان «شورا» مجموعه سىك ۹ نىجى صايىسىندە ذاكر جان امصالى بر مقاله صاحبي طرفندن ، اورتە يە بر مىئلە آتيلدى .

بوندىن يىگىرىش سەنە اول «سىمى پالات» شەرنەدە على افندى اسمندە بر ذات طاقە قانادلر ياپارق اوچقە تشبث ايتىش وبوسىدىن بوتون سىمىر اھالىسىك دقتى جلب ايتىش . ياپىلان آلت بر قايىق شىكلندە ، وكنارلىرىنە قاناد طاقىلمىش . موتور يىرنەدە ال ايلە حرىكت ايتدىر . يەكك بر طاقە تىكلر قونولمىش . ايشتە على افندى نك بو آلت ايلە ۴۵ آرشىن قدر اوچدىنى ھركس طرفندن سويلە نيورمىش . مقاله صاحبي بونك بويلە جە مسكوت قالماسنى جائز گورمە يەرك بو بابدە معلوماتى اولانلر ك «شورا» مجموعه سەنە مکتوبلە يىلدىرمەلرىنى رجائىتمىشدى .

«شورا» نك ۱۱ نىجى صايىسىندە «سىمى پالات» شەرنەدن بر ذات على افندىك اوچماسى حقندە شويلە معلومات ويرييور : «على افندى اوچق ايچون ھرنە قدر چالشمىش ايسەدە موفق اولامادى ، قاناد ايلە اوچامانچە «پاراشوت» ايلە اوچقە اوغراشمىش وبوقادارىنە موفق اولمىشدر . بر طاقە كىمسەلر ك : «انسانك اوچماسى لازىمگىسە الله تعالى اونى قانادلى ياراتىردى ؛ بوشنە اوغراشمە !» دىەرك نى آدمك اوچماسى نك امكانى اولمادىغى سويلە . دىكلرى بر زماندە ، سىمى پالات دن باشقە برىردە ياشامامىش

آلت ايزى ايت ايتىنە قارىتىدى .

وھىچ تحصيل گورمەش على افندىك اوچقە چالشماسى موفق اولمادىنى تقدىردە بيلە تېرىكە شاينادر .

«على افندىك بوندىن باشقە براختراعى دھاواردى ، يىگىرى سەنە اول صو اوزرنەدە يورومك ايچون قىزاق ياپارق ايرتىش نەرى اوزرنەدە يورومگە چالشمىش وموفق دە اولمىشدر . كرچە ابتدا صويه باصدىنى گىي آياقلىرى آيرىلييورمىش وھان آزيچق دھا صويه باطوب ئولەك ايتىش ، فقط بو يورومگە ملەك اولمادىغىدن وآلتىك نقصانلغىدن ايلرى كلىشدر .»

بو معلوماتى وىردىكن صوگرا برتوركك ايجاد ايتىدىكى صو قىزاعى يامقە اوووپاليلر دھا گچن سەنە موفق اولدىغى و نتيجه اعتبارىلە صابونچىلىق ايلە اشتغال ايدىن على افندىك توركلر ك مستعد بر قوم اولدىغى شەھد عادل اولدىغى سويلە مەكەدەر .

مفقى محمد لامل تحفة اللين بك . — شەھ توركلرندن ، اوووپا اصولى تياترو مىخنەلرندە تەقى ايدىن اولامحمد كامىل بك اولمىشدر . شەھك ھان ھرتورك شەرنەدە مىلى توركىلر ك تەغىسىلە شەھت قازانان بو ذات ، صو ك زمانلردە توركستانە سياحت ايدەرك راست گلىدىكى تورك شەھلرندەدە قونسىر ويرييور . بوگونلردە كىندىسى خيوەدە بولونمىقەدەر . محمد كامىل بك اورالسكى شەرنەدە دوغىش ۳۱ ياشىندە كىچ بر عالمدر .

ايلك تحصيلى قازانەدە اولان محمد كامىل بك امام اولان پدى طرفندن تحصيل ايچون مصرە گوندە رىلمىشدر . ايكى سەنە قادار مصرەدە عربى تحصيل ايتىدىكن صوگرا حج اداىى مقصدىلە مەكە ومدىنە يە اورادىن شام وقەسدە سياحت ايدەرك مەلىكتە دونمىشدر . مەلىكتە دوندىكن صوگرا بر ايكى سەنە قاداردە باباسىك مدرسە سەندە اوقومىش و ۱۹۰۵ سەنەدە «فكر» غزەتى ايلە «العصر الجدىد» و «اوقلر» مجموعه لىرىنى نىشر ايتمە يە باشلامىشدر . بو مجموعه لرلە برابر ايكى دانەدە روسچە غزەتە چىقارمىشدر . مومى ايلە اورنبورغ روحانى ادارە سىندن مدرسلەك شەھادنامە سىنى

آلمىشدر . بالاخرە مىحررەك ايلە برابر مىغىلىكەدە باشلامىش و دوت سەنەدە نېرى تياترولردە مىغىلىك ايلە مشغول اولمىقەدە بولمىشدر .

شەھ غزەتلىرىك يازدىقلىرىنە گورە صو ك زمانلردە قرآن كرىمك شەھلە توركچە سەنە ترجمە سىلەدە اوغرا . شىورمىش .

فانفاسىادە روملى ملىك . — قافقاسىيادە مىسلمان مىكمە شرعىسى دىنى و دىنىوى علملرە آشنا امام و خطىبلر يتىشىدىرمك ايچون شەھلە شەرنەدە بر دىنى تەلىم خانە اچقە قرار وىرمىشدر .

كرىم توركلرىك مىلى — آناطولىدىن كىتىرلەن روملردىن بر قىسىنى يونانستان كرىدە كوندەرمىشدر . بوندە غايت ماعون بر مقصد اولدوغى آكللاشىلييور . كرىدە كىدىن روم مەھاجرلرلە ولجە اوكرە دىلىش اولدىغىدن بونلر بورالردە كىندىلرىنى ازىمىردىن كرىدلىلر ك قوومىش و بر تك جان ايلە چىقارمىش اولدىقلىرىنى سويلە يەرك كرىدەدە كى وحشىلر ك قودوزلقلرىنى آرتىرتىيورلر . ازىمىردىن قاچانلر ، كرىدەدە كىندىلرىنى قصدا سىغىل بر حالەدە كوستەردەرك كرىد روملرىنى فنا حالەدە قىزدىرمىقەدەرلر . بو روم مەھاجرلردىن صوگرا آطە اوزرنەدە كى كرىدلىلر ك موقى يىنە پك زىيادە وخىمىدر . چونكە حرىفلر ، روم ايلىدە ياپە مادىقلرىنى كرىدەدە ياپە جقلرىنى آچىق آچىغە سويلە يورلر . كرىدەن تورك مەھاجرلر ك كىتمە سى يونان حكومتىجە ياساق ايدىلىشدى . بو ياساق يونانلىلر ك دىدىكى كىيى ، عىسكرەك مىسئەسى اولمايوب ، كرىدەن كىدەكك توركلر ك ، آناطولودە كى روملرى قوغارق يىلرىنى ضبط ايدە جكلرندن ، بونلرە سىبىت وىرمەكك ايچون توركلر ك كىتمە سى ياساق ايدىلمىشدر . حالبو كە حقىقتەدە بو دوزمە ايش ، يىلى روملر ك توركلر حقتەدە كى حدتلىرىنى دھا زىيادە آرتىرمىق ايچىندىر .

ايشتە ، مىسلمانلر ، كرىدەدە پك آچىنە جق بر حالەدە رلر .

«كولى»

آلت سەنە نىركە . . . قىزاسنە نىركە . . .

دىپلوما آلمىش برتورك مىلمى . — تەقىلىس على مەكتىب مىلمە سى مىلكووا خانم خارقوف دارالفنونندە بوتون امتحانلرى موفقىتە قازانارق بر نىجىلىككە دىپلوما آلمىشدر . دىكزلىرە مىلمە نەمىلى . — صو ك گىچىردىگىز فلا . كىتىردىن آرتىق ھركىسكەدە عبرت آلەرق دىنى و مىلى غىنەلرىنە رعايت ايتىمگە باشلا دىقلرى كورىلييور . كچىلردە ازىمىردە كى «تورك — مىسلمان» اصنافك سوز برلىكىلە جەمە و باشقە مىلى و دىنى بايرام كونلرىنى طانىەرق دكانلرىنى قاپامقە باشلا دىقلرىنى ازىمىر غزەتلرندە اوقومىش ايدىك . بوندىغە خىبر آلدىغىمىزە كورە دىكزلى قىسبە سەندە كى بالىلە بر بر اصنافى ، جەمە تەعطىلە قرار وىرمىش و بوقرارى رجب شرىفك ايلك جەمە كونىندن اعتباراً اجرا ايتىمگە باشلا . مىشدر : آفرىن ! آنادولودە كى اصنافە و دارىسى بزم استانبولودە كى اصنافك باشنە !

مىلى مطايە

بىرىمى

تورک چوجوغى

۲

ئۆلەدى

باشى ە نىجى صاىدە

— نە توحاف ، دىدى ، بوناصل شى ؟

مصطفى معلومات طاسلادى :

— بوگا ماوزەر رووولومورى دىرلر بگا ، بو ھم طابانچە گىيى ، ھم توفك گىيى قوللانلىلر . . .

بىرىمى صوردىجە او آكللا يوردى . تاختا قىلىنى ، دھا دوغروسى قوطلوي آچدى . ايچىندىن رووولومورى چىقاردى . صاىنى قوطونك اوچنە طاقدى تاختا قىلىف بىر توفك دىچكى گىيى اولمىشدى . اوموزىنە طايادى نشان آلدى :

— ايشتە بويلە . . .